

Τα σημεία στίξης – Σχολιαστική λειτουργία

Τα σημεία στίξης βοηθούν τον αναγνώστη στην κατανόηση του νοήματος του κειμένου. Περιέχουν ένα σχόλιο και εκφράζουν το συναίσθημα του συγγραφέα.

✚ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ:

- Α) Ο συγγραφέας αποδίδει **αυτούσια τα λόγια** κάποιου άλλου προσώπου σε **ευθύ λόγο**. Π.χ. «Νιώθω ναυτία», φώναξε ο καπετάνιος.
- Β) Όταν αναφέρεται ο **τίτλος** βιβλίου, έργου, **παροιμίες**, **ρητά**, **επιγραφές**, κ.τ.λ. π.χ. Η «Ασκητική» του Καζαντζάκη υπήρξε πρωτοποριακό για την εποχή του έργο.
- Γ) Όταν αναφέρεται κάποιος **ειδικός επιστημονικός όρος**. Π.χ. Οι γλωσσολόγοι χαρακτηρίζουν αυτές τις λέξεις «αντιδάνεια».
- Δ) Όταν ο συγγραφέας χρησιμοποιεί **μεταφορικό λόγο**. Π.χ. Πρόκειται για ένα «καυτό θέμα».
- Ε) Όταν ο συγγραφέας εκφράζει **ειρωνεία**. Π.χ. Υπήρξε «αξιέπαινος» για τον κυνισμό του.
- Στ) Όταν χρησιμοποιούνται **λέξεις λαϊκής προέλευσης**. Π.χ. Ήταν κατάκοπος και για μια στιγμή «άραξε» στην άκρη του κρεβατιού.
- Ζ) Για **έμφαση**. Π.χ. Οι νέοι συχνά αδιαφορούν για το «σήμερα».

✚ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΟ:

- Α) **Απορία** του πομπού. Π.χ.; Που πηγαίνει όλος αυτός ο κόσμος κάθε απόγευμα και υπάρχει τόση κίνηση στους δρόμους;
- Β) Επιθυμία του πομπού να **αφυπνίσει, να προβληματίσει**. Π.χ. Είμαστε άραγε ελεύθεροι να επιλέγουμε τις ζωές που επιθυμούμε ή η βούλησή μας τελικά χειραγωγείται από τις κοινωνικές συμβάσεις;
- Γ) **Αμφιβολία, αμφισβήτηση, ειρωνεία**: μετά το τέλος μιας λέξης και μέσα σε παρένθεση. Π.χ. Ο δημοκρατικός (;) ηγέτης της Κίνας προσκάλεσε τον Έλληνα πρωθυπουργό για επενδύσεις στη χώρα του.
- Δ) Έντονη **αποδοκιμασία, αγανάκτηση**. Π.χ. Που είναι η στήριξη του κράτους στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού;
- Ε) **Σε προτάσεις που λειτουργούν μεταβατικά**, διευκολύνοντας τον αναγνώστη να παρακολουθήσει καλύτερα τη συλλογιστική πορεία του συγγραφέα. Π.χ. Ποιους τρόπους θα μπορούσαμε να σκεφτούμε, ώστε να αντιμετωπίσουμε την απειλή των ναρκωτικών;
- Στ) **Ρητορικές Ερωτήσεις**. Π.χ. Υπάρχει περίπτωση να τα καταφέρουμε;
Πιο συγκεκριμένα οι ρητορικές ερωτήσεις δηλώνουν:

- Κάτι **βέβαιο για τον ομιλητή – Αδιαμφισβήτητο** (Δεν είναι όλα τα παιδιά ίδια;)
- **Υπόθεση** – η ερώτηση χρησιμοποιείται αντί για υποθετική πρόταση. (Του' φeres αντίρρηση; Είσαι χαμένος)
- **Έντονη αποδοκιμασία**. (Γιατί να πουν τόσο φοβερά λόγια;)

- Δυσφορία ή επίκριση για κάτι που δεν έγινε. (Γιατί δεν πήρες το μέρος του;)

- Πόθο ή θερμή ευχή που αναφέρεται στο παρελθόν. (Γιατί να μην είμαι μαζί σου στη δύσκολη εκείνη στιγμή;)
- Θαυμασμό, έκπληξη, οίκτο, προβληματισμό. (Πώς κατάντησες έτσι;)

Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση ερωτήσεων

Με τη χρήση των ερωτήσεων προσδίδεται στο κείμενο: αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα. Κινητοποιεί τη σκέψη του αναγνώστη, προβληματίζει. Διευκολύνει τη μετάβαση σε όσα πρόκειται να λεχθούν στη συνέχεια (εξασφαλίζει τη συνοχή). Προσδίδει υφολογική ποικιλία.

ΠΑΡΕΝΘΕΣΗ Ή ΔΙΠΛΗ ΠΑΥΛΑ. () , - –

- A) Επεξηγούν, αποσαφηνίζουν, διευκρινίζουν όσα προηγήθηκαν. Ο Οδυσσέας Ελύτης (φιλολογικό ψευδώνυμο του Οδυσσέα Αλεοπουδέλη) έχει βραβευτεί με Νόμπελ Λογοτεχνίας.
- B) Συμπληρώνουν τα προηγούμενα προσθέτοντας σε αυτά νέες πληροφορίες. Αρνήθηκε να τη συνοδεύσει (κάτι που το επιθυμούσε εκείνη).

Συμπληρωματικός
Επεξηγηματικός Λόγος

- ❖ Ό,τι περικλείεται στην **παρένθεση** είναι συνήθως **επιπρόσθετο**. Επεξηγείται κάποιος όρος εκτός παρένθεσης.
- ❖ Ό,τι περικλείεται στη **διπλή παύλα** είναι συνήθως **απαραίτητη παρεμβολή** στη συνέχεια του λόγου, για να ολοκληρωθεί το νόημα, για να υπάρχει **νοηματική πληρότητα**. Δε θεωρείται τόσο επουσιώδες για να κλειστεί σε παρένθεση. Π.χ *Είναι ανάγκη να συνειδητοποιηθεί – όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας- ότι με την πανδημία η ανθρώπινη προσέγγιση εμφανίζεται για το άμεσο μέλλον, ανέφικτη.*

ΘΑΥΜΑΣΤΙΚΟ

- A) Εκφράζει **θαυμασμό**. (Καταπληκτικός ηθοποιός!)
- B) Εκφράζει **έκπληξη- κατάπληξη**. (Γέννησε τρεις φορές δίδυμα!)
- Γ) Έντονη **επιδοκιμασία ή αποδοκιμασία**. (Η συμπεριφορά του είναι απαράδεκτη!)
- Δ) Δηλώνει **υπερβολή σε ενέργεια**. (Ο πρωθυπουργός κατηγόρησε τους διανοούμενους).
- Ε) Εκφράζει την **ανησυχία** του συντάκτη. (Στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις κυριαρχεί η ανωνυμία και η εσωστρέφεια!)
- Στ) Δηλώνει **αμφισβήτηση**. (Είπε πως ξέρει να οδηγεί αεροπλάνο!)
- Ζ) **Ειρωνεία**. (Φαίνεται πως κανένας στην αίθουσα δε γνωρίζει πώς χάθηκε το απουσιολόγιο!)
- Η) **Προσταγή**. (Έλα, γρήγορα!).

ΑΠΟΣΙΩΠΗΤΙΚΑ

- A) Εκφράζουν **προβληματισμό**. (Η ζωή σήμερα είναι απαιτητική....)
- B) **Ειρωνεία ή αμφισβήτηση**. (Φαντάζομαι ότι συγκινήθηκες....)
- Γ) Όταν ο πομπός λόγω **συγκίνησης** δεν επιθυμεί να ολοκληρώσει τη φράση του (Κι έπειτα.... έπειτα όλα τελείωσαν.)
- Δ) **Απειλή**. (Έλα αδιάβαστος... και θα τα πούμε.)
- Ε) Για να εκφραστεί **υπαινιγμός** (Ο πρωθυπουργός δήλωσε ότι τα νέα μέτρα δεν επιβαρύνουν τους χαμηλόμισθους...)
- Στ) Όταν δηλώνεται ότι αυτό που ακολουθεί είναι κάτι **απροσδόκητο** (Πρώτα μου φώναξε.... και μετά επαίνεσε τη δουλειά μου.)